

УДК 94(470+571)

І. А. Фареній

доктор історичних наук, професор, професор кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, виконавчий секретар Наукового товариства істориків-аграрників

СЕЛЯНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ ЯК КОНЦЕПЦІЯ АГРАРНО-КАПІТАЛІСТИЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ТА «ПОЛІТТЕХНОЛОГІЧНИЙ СЕКРЕТ» ЛЕНІНА

Серед підходів до наукового бачення революційних подій початку ХХ ст. – концепція селянської революції В.П.Данилова. У представленій статті показано погляди сучасника відкритої Даниловим революції, основоположника радянської держави В.І.Ульянова (Леніна) на здатність селянства до самостійної революційної боротьби та вплив селянської революції на політичну практику більшовицького вождя.

В.І.Ленін розглядав селянську революцію як вид буржуазної революції. Селянська революція, за його поглядами, має власні цілі і відкриває шлях фермерському типу аграрного капіталізму. За версією Леніна, внаслідок політичної недієздатності буржуазії революція в Росії може відбутися тільки як революція селянська. Селянство, разом з промисловими робітниками, становить рушійну силу буржуазно-демократичних перетворень, а не буржуазія. Врахування більшовицьким вождем факту селянської революції та використання її ресурсу зумовило перемогу очолюваної ним партії у жовтні 1917 р. Задекларована радянською владою передача селянам поміщицької землі була лише легалізацією результатів селянської революції.

Ключові слова: селянство, селянська революція, аграрна революція, В.П.Данилов, В.І.Ульянов-Ленін.

Постановка проблеми. Одним із теоретико-методологічних підходів для пояснення революційних подій початку ХХ ст. у сучасній історичній науці є запропонована В.П.Даниловим концепція «Селянської революції 1902-1922 років». Вона представлена вченим як «нове знання», яке вказує на самостійність політичної поведінки селянства як в ідеологічному, так і в організаційному відношенні [1-3 ін.]. У зв'язку з появою названої концепції виникає закономірне питання про джерела перемоги в революційній боротьбі більшовицької партії, оскільки остання не могла не залежати від факту селянської революції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поставлена проблема у тій чи іншій формі знаходила своє розв'язання в працях самого В.П.Данилова, його послідовників, зокрема В.В.Кондрашина [4], В.Р.Вахітова [5], О.М.Абразумової і С.В.Корновченка [6]. Загалом версії вчених характеризують відносини радянської влади і революціонізованого селянства як військово-політичний союз з активними заходами щодо ідеологічного та організаційного оволодіння хліборобськими масами з боку більшовиків та різними ексцесами цього процесу. У зв'язку з цим виникає питання про особисту позицію більшовицького лідера В.І.Ульянова (Леніна) щодо явища селянської революції, яка, очевидно, мала вирішальне значення для формування ставлення до нього очолюваної ним партії і влади. Саме в такому контексті спробуємо розглянути запропоновану проблему і ставимо мету показати погляди Ульянова-

Леніна на здатність селянства до самостійної революційної боротьби, її роль у соціальних перетвореннях та вплив селянської революції на політичну практику діяльності більшовицького вождя.

Виклад основного матеріалу. Уважний перегляд праць Леніна свідчить, що селянська революція була для нього не лише цілком видимим, а й концептуально осмисленим як пізнавально-теоретичним, так і політико-практичним явищем. У процесі аналізу світових тенденцій аграрно-капіталістичної трансформації та політичної поведінки хліборобських мас у ході революції 1905-1907 років він зробив висновок про існування особливого виду буржуазної революції – селянської революції. Концептуальне бачення цієї революції виходило з його загальновідомого уявлення про типи аграрного капіталізму: пруський та американський. Вказуючи на «ці два шляхи об'єктивно-можливого буржуазного розвитку» у сфері сільського господарства, Ленін стверджував, що капіталістична трансформація може відбуватися «шляхом реформ», коли «поміщицьке господарство повільно переростає в буржуазне». Але можливий й інший шлях, коли «поміщицького господарства нема або воно розбивається революцією», наслідком чого є «переростання патріархального селянина в буржуазного фермера». Ленін був переконаний, що революційний процес у Російській імперії «є боротьбою за той чи інший тип буржуазної аграрної еволюції». Говорячи про революцію 1905-1907 років, він відзначив «особливості цієї буржуазної революції саме як селянської революції», підкреслював, що буржуазна революція «може перемогти тільки як селянська революція». Водночас більшовицький лідер відзначав безперспективність революції за керівної ролі буржуазії, оскільки остання виявилася непридатною для того [7, 200-201, 203, 309, 311].

Буржуазна революція в Російській імперії – це, за версією Леніна, «боротьба селянства за знищення поміщицького землеволодіння і залишків кріпосництва в землеробському устрої ... і в усіх соціальних і політичних установах ...». Більшовицький лідер наполягав на тому, що слід «чітко уявити собі характер і значення саме селянської аграрної революції, як одного з видів буржуазної революції взагалі». Адже «досвід першого періоду російської революції остаточно довів, що переможною вона може бути тільки як селянська аграрна революція ...» [7, 219, 376, 380.]. Отже, вибору у видатного революціонера не було – власний аналіз соціально-політичної боротьби йому вказував: або революція буде селянською, або слід очікувати поразки.

При цьому Ленін не припускав нав'язування цій революції чийось програм. «Ми не можемо «вигадати» якогось особливого «проекту» реформи», – говорив він. Слід робити інше: «Ми повинні вивчити об'єктивні умови селянського аграрного перевороту ...» та стати «на ґрунт визнання селянської аграрної революції» [7, 219] – читай: рахуватися з нею як із самодостатнім явищем.

Ленін з симпатією оцінював соціальні порядки, які несе з собою селянська революція. «Основою капіталізму може стати вільна маса фермерів без всякого поміщицького господарства», – говорив він. За такої ситуації капіталізм у сільському господарстві «повинен іти незмірно ширше, вільніше, швидше,

внаслідок величезного зростання внутрішнього ринку, піднесення життєвого рівня, енергії, ініціативи і культури *всього населення*» [7, 377-378].

Однак, шлях до такого типу капіталізму, з точки зору Леніна, надзвичайно складний процес за співвідношенням і комбінацією та технологією взаємодії політичних сил. «... перемога селянської революції, перемога дрібних буржуа і над поміщиками і над великими буржуа, – говорив він, – вимагає особливо сприятливого збігу обставин, ... вимагає гігантського розмаху селянської ініціативи, революційної енергії, свідомості, багатства народної творчості». Визначальним же фактором перемоги селянської революції Ленін вважав підтримку її робітничим класом. «... робітник ... повинен з *усією енергією* допомогти селянинові довести до кінця цю буржуазну революцію», більш того – він повинен домогтися «керівної ролі його в селянській революції», – вказував більшовицький вождь [7, 304, 355].

Ленін не припускав можливості, що перемога селянської революції зможе обійтися без створення належних політичних запобіжників – «без радикального політичного перевороту», «без повної ломки установ центральних», «без повного демократизму центральної влади». Інший погляд на проблему, що допускав вирішення аграрного питання без радикальної зміни державно-політичного ладу, Ленін віддавав «дрібнобуржуазній тупості», говорив, що «Такий погляд – міщанська тупість» та «точка зору політичного юродства». Власне, більшовицький вождь наполягав на безпосередньому оволодінні представниками селянства і робітництва вищих органів державної влади, мова йшла, за висловлюваннями Леніна, про «завоювання влади селянством у селянській революції» та «демократичну диктатуру пролетаріату і селянства» [7, 303, 306-307, 311].

Висновок Леніна про протікання селянської революції, як би зараз сказали, був результатом соціологічного та політологічного аналізу і прогнозування соціально-політичних процесів, і разом з тим, став технологічною основою реалізації його революційного проекту. Як зазначає сучасний дослідник Р.Р.Вахітов: «Очолити селянську революцію ... – ось політтехнологічний секрет Леніна, який зробив можливим перемогу більшовиків ...» [5]. Хоча й справжнього «секрету» то не було. Адже Ленін відкрито писав: «Аграрна програма ... соціал-демократії є пролетарська програма в селянській революції», і тикав своїм опонентам на те, що їхнє «тупе доктринерство ... не бачить живого життя селянської революції ...». Щоправда, наведені цитати належать до книжки, яку після надрукування у 1908 році було конфісковано, і вдруге вона була видана лише у 1917-му [7, 179, 241, 308]. Але прочитати вчасно, тобто в розпал революції, була можливість, якою згадане «тупе доктринерство» все ж не скористалося.

Щоправда і в більшовицькому середовищі проблема селянської революції широкої теоретико-організаційної підтримки також не знала. Інакше – можна було б спостерігати тему селянської революції в широкому спектрі літератури перших десятиліть ХХ ст., внаслідок чого вона б не вийшла з наукового обігу в радянський період і успішно б дожила до сучасної епохи. Ленін у багатьох питаннях революційної боротьби і політичної роботи виказував

надзвичайну послідовність своїх позицій, навіть якщо входив у конфлікт з очолюваною ним партією. Очевидно, й тема використання селянської революції в якості засобу революційного тарана проти існуючих порядків належала до не повністю зрозумілих і прийнятних шляхів розвитку подій для тодішньої марксистської, і не тільки марксистської, публіки. Однак, визнання ключової ролі селянства в революційних перетвореннях серед певної частини більшовицької партії слід вважати цілком видимим чи, навіть, виразним фактом. Бо не став би тоді Й.В.Сталін констатувати, що «Деякі думають, що основне в ленінізмі – селянське питання, що висхідним пунктом ленінізму є питання про селянство, його роль, його питому вагу ...» [8, 36.]. Та й не могло статися так, що Ульянов взагалі залишався щодо цього питання в суцільній ізоляції – бо тоді б і він, і більшовики загалом не дісталися влади.

З врахуванням факту селянської революції та цілком конкретної її констатації Леніним причину (щонайменше одну) перемоги більшовиків у тій кривавій громадянській бойні, очевидно, слід вважати з'ясованою. Бо хіба можна було перемогти, якщо і не очоливши, то хоча б не рахуючись з фактором масової і самостійної революційної боротьби селянства. Однак, мова про селянську революцію та ставлення до неї більшовиків була б неповною, якщо не згадати багаторічну і гостру дискусію між народниками і марксистами щодо характеру соціально-економічної трансформації у пореформений період та перспектив будівництва соціалістичного суспільства. Адже на певному етапі народники обстоювали ідею саме селянської революції, яка б повалила самодержавство і відкрила шлях до соціалізму. Як не дивно, коли ситуація не дозволяла відбутися такій революції, вони вважали її реальною до втілення. А коли соціальна дійсність стала підтверджувати їхню теорію, нащадки народників – соціалісти-революціонери – проігнорували факт селянської революції.

Водночас, незважаючи на гостроту теоретичних протиріч між есерами і соціал-демократами на початку ХХ ст., у діях Леніна і його партії бачимо виконання принципів складових народницької, а згодом – есерівської програми суспільних перетворень: селянська революція, перехід поміщицької землі селянам на вироблених ними ж умовах та будівництво соціалізму в країні, де ще остаточно не утвердився капіталізм. Таки не випадково М.І.Туган-Барановський на початку ХХ ст. зробив висновок, що марксизм та народництво дійшли до стадії глибокої еволюції та навіть інтеграції. «... вийшло так, що аграрні програми марксистів стали все більше наближатися до аграрних програм народників, коки ... між ними не щезла ... принципова різниця», – писав Туган-Барановський ще за декілька років перед 1917-м [9, 52].

Що то воно було: теоретико-політичний плагіат з боку пролетарського вождя чи його політичний геній? Судити складно, однак пояснення відповідним діям більшовицького вождя і його партії можна. Класик марксистської історіографії М.М.Покровський писав, що в лютому 1917 року В.І.Ленін стояв на позиціях буржуазної демократії, а до курсу на соціалістичну революцію його штовхнув рух робітників за контроль над управлінням підприємствами [10, 221-222]. Беззастережність Леніна щодо орієнтації на масові

настрої відзначав і Л.Д.Троцький. У розпал дискусії про міжпартійні альянси Ленін, відчуваючи безплідність яких би то домовленостей, сказав своїм опонентам: «... беріть владу у Центральному виконавчому комітеті і дійте, а ми підемо до матросів» [Цит. за: 11, 119-120]. Отже, «матроси», з точки зору більшовицького лідера, вирішують питання влади, а не комбінації політичних сил. Не хотів Ілліч йти в розрив з прагненнями розбурханих політичною ситуацією трудящих. Підстави ж вважати, що можна легко відстати від суспільних настроїв, і у Леніна, і у Троцького, були. Інакше, чому Троцький писав: «Ленін не раз казав, що маси лівіші за партію», та іншим разом: «Ленін не раз повторював, що маси незрівнянно лівіші партії, як партія – лівіша свого ЦК» [12, 339, 371] Щоб не сталося критичної межі розриву з народом, необхідно було максимально задовольнити усі його претензії. Тому заводи – робітникам, ну а землю – селянам. При цьому теоретичні блукання народницько-есерівської публіки, якої б теми вони не стосувалися, та їх політична сліпота щодо реальної соціальної ситуації мало цікавила більшовицьких вождів. Останні просто намагалися не пропустити ритм суспільного життя, щоб по можливості з нього не випасти, у ньому утриматися і не зійти з арени революційної боротьби. Сучасник подій революції, відомий правознавець Й.О.Покровський з цього приводу говорив про більшовиків: «... не вони ведуть за собою маси, а маси женуть їх» [13, 227]. На те, що не все вдавалося більшовикам у справі контролю над народними масами, вказував інший сучасник подій – російський філософ С.О.Аскольдов. Тодішнє суспільне буття він характеризував як «процес архаїчного розкладу ... почасти стримуваний зусиллями ... достатньо енергійної і сміливої, але все ж неспроможної оговтати розбуджені пристрасті радянської влади» [14, 48]. Отже, боятися більшовикам було чого – кожний поворот подій вимагав встигнути за громадськими настроями та вчасно прагматично потурати їм. Ситуація, коли «...не вони ведуть за собою маси, а маси женуть їх», по формі могла нагадувати реалізацію есерівської програми. Але насправді не есери, а «маси женуть їх» у відповідному напрямку.

Між тим, ідеологія і програма більшовиків також добре узгоджувалася не лише з стихією революційних подій, але й з власними ідейно-теоретичними переконаннями більшовиків. Як відомо, дії Леніна, а з ним і більшовицької партії обґрунтовувалися марксистською теорією, і не було того кроку, який би не знайшов належного марксистського тлумачення. Політичну практику більшовиків початку ХХ ст. супроводжували висновки про гегемонію пролетаріату в буржуазній революції та можливість її швидкоплинного переростання в соціалістичну на хвилі високої революційної дієздатності робітничого класу і селянства. Цього було достатньо, щоб не тулитися до народницько-есерівських проектів, і виглядати в теоретичному відношенні цілком незалежними. А головне, такий підхід давав можливість у марксистському теоретичному обрамленні, відверто не декларуючи того, але на практиці реалізовувати відомі складові народницької програми аж до претензій на будівництво соціалізму у напівфеодальній країні. Ймовірно, така ситуація відображала об'єктивну потребу пошуків прийнятної з точки зору національних чи цивілізаційних

особливостей форми суспільного ладу, яка б забезпечила модернізаційний процес і водночас розв'язувала соціальні протиріччя. Цю глобальну проблему належно відчували кожний у своїй теоретичній оболонці, з одного боку – народники, а потім – неонародники і соціалісти-революціонери, а з іншого – марксист-більшовики. Ну, а хто розпочне вирішувати цю глобальну проблему залежало від політичної дієздатності, а не від ідейно-теоретичного озброєння, яке лише в різних категоріях відображало одне й те саме питання та шлях його вирішення. На практиці вийшло так, що соціалісти-революціонери бажали селянської революції, але розглядали її в загальному політичному процесі не вони, а більшовики. Есери стремилися до передачі землі селянам, але віддали його на розв'язання більшовикам. Есери бачили в селянстві соціалістично налаштовану соціальну верству, а більшовики, категорично заперечуючи соціалістичне єство селянства, після утвердження при владі повели його саме до соціалізму.

Але з приводу використання, так би мовити, чужих програм, є й пояснення самого більшовицького вождя. І прозвучали вони не де-небудь, а на відомому зібранні, яке проголосило встановлення радянської влади. Пропонуючи II-му з'їзду робітничих і солдатських депутатів прийняти «Декрет про землю», до розробки основних положень якого більшовики не мали стосунку, Ленін казав: «Хіба не однаково, ким він складений ...». Він визнавав, «що ... декрет і наказ складений соціалістами-революціонерами». «Нехай так», – говорив він. Але головне – «ми не можемо обійти постанову народних низів, хоч би ми з нею були незгодні». А далі говорив: «Ми повинні ... дати повну свободу творчості народним масам» [15, 24-25]. Отже, Ленін декларував принцип неухильного задоволення настроїв революціонізованих землеробів, реалізуючи свій «політтехнологічний секрет» переваги революції та збереження більшовиків при владі.

При цьому він погоджувався на весь селянський сценарій революційних перетворень. «Селяни ... самі хочуть розв'язати всі питання про землю, – говорив Ленін. – Тому ми висловлюємось проти всяких поправок в цьому законопроекті ...» А далі: «... селянство само краще нас зуміє правильно ... розв'язати питання» [15, 25]. В останніх словах ні що інше як констатація селянської революції, адже більшовицький вождь визнав, що «Селяни ... самі хочуть розв'язати всі питання про землю» – тобто мають свою програму, і визнав, що вони самі, без сторонньої допомоги здатні втілити свою програму – «... селянство само краще нас зуміє правильно ... розв'язати питання», – казав він.

Висновки. Не могло бути так, щоб пройшло майже сто років після селянської революції, перш, ніж вона стала помітною для людського розуму. Та й переможна політична практика столітньої давності не могла обійтись без критичної ваги достовірного бачення суспільної дійсності. У контексті розгляду концепції В.П.Данилова та з'ясування її достовірності постать Леніна – це передусім особа сучасника подій, яка не лише ствердно говорить про існування явища селянської революції, а й своїм статусом політичного, а згодом державного діяча безпосередньо взаємодіє з нею. Ульянов-Ленін щоправда не відзначився широтою інформаційно-літературної творчості щодо цієї революції. Інакше, концепція селянської революції

встояла б у часі, і її не довелось би заново відкривати сучасним історикам. Але в тій мірі, у якій це потрібно було зробити для конкретної політичної практики, більшовицький лідер висвітлив питання селянської революційності своїм сучасникам. Зрештою, маємо і свідчення про те. Радянський державний і партійний діяч 1920-х – 1930-х років Я.А.Яковлев, оцінюючи селянську революцію в якості «руху супутньому ... пролетарській революції», вказував, що В.І.Ленін особисто «доводив ...», що в країні відбувається селянська революція» [16, 89].

Селянська революція в політико-публіцистичній творчості Ульянова-Леніна постає як цілком реальне соціально-політичне явище, концептуально оформлене як один із можливих шляхів прискореної капіталістичної трансформації аграрної економіки та суспільства у цілому, а також велетенський ресурс політико-революційних перетворень. У поглядах Леніна ця революція відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку та специфіці соціальних процесів у Російській імперії, виступає основою політичної технології повалення самодержавства та влади поміщиків і великої промислової буржуазії, приходу до влади очолюваної ним партії. Врахування більшовицьким вождем факту селянської революції та використання її ресурсу заслуговує серйозної наукової уваги як підхід до осмислення факторів перемоги і утвердження радянського режиму та докладнішого з'ясування сутності соціальних перетворень, які приніс жовтень 1917 року. Концепція селянської революції Леніна – це свідчення того, що не більшовики на чолі зі своїм лідером творили революційні перетворення на селі. Щонайбільше альянс очолюваної Леніним партії та незалежної від неї революційної боротьби селянства зумовив вирішення аграрне питання. Відомий «Декрет про землю» слід розглядати як законодавче визнання, легалізацію здобутків селянської революції з боку радянської влади, а не безпосередній результат її діяльності.

Список використаної літератури та джерел

1. Данилов В.П. *Крестьянская революция в России, 1902-1922 гг.* [Електронний ресурс]. – Код доступу: <http://ladim.org/st007.php>
2. Данилов В.П. *Судьбы сельского хозяйства в России* [Електронний ресурс]. – Код доступу: <http://ladim.org/st006.php>
3. Данилов В.П. *Истоки и начало деревенской трагедии.* Сб. ст. [Електронний ресурс]. – Код доступу: <http://ladim.org/st008.php>
4. Кондрашин В.В. «Крестьянская революция в России. 1902-1922 гг.»: научный проект и научная концепция (предварительные заметки) / В.В.Кондрашин // *Український селянин. Зб. наук. праць.* – 2008. – Вип. 11. – С. 70-74.
5. Вахитов Р.Р. *Неизвестная октябрьская революция. Крестьянская война начала XX века и ее значение для победы большевиков* [Електронний ресурс]. – Код доступу: nevmenandr.net/vaxitov/unknownnoctrev.php
6. Абразимова О.М., Корноненко С.В. *Суспільно-політична активність селянства УСРР у роки непу / О.М.Абразимова, С.В.Корноненко; Черкаський нац. ун-т; Наук. тов. істориків-аграрників.* – Черкаси: Вид. відділ ЧНУ, 2017. – 190 с.
7. Ленін В.І. *Аграрна програма соціал-демократії в першій російській революції 1905-1907 років / В.І.Ленін // Ленін В.І. Повне зібрання творів / Ін-т іст. партії ЦК КП України – Філіал Ін-ту м.-л. при ЦК КППС.* – Київ: Вид-во

- політ. літ. України, 1971. – Т.16. – С.179-386.
8. Сталин И. *Вопросы ленинизма* Изд. 11-е / И.Сталин. – Ленинград: Гос. изд-во полит. лит., 1952. – 652 с.
9. Туган-Барановский М. *Марксизм и народничество / М.Туган-Барановский // Туган-Барановский М. Клучшему будущему. Сборник статей.* – Санкт-Петербург: Энергия, [б.д.] – С.50-52.
10. Покровский М. *Очерки русского революционного движения XIX – XX вв. Лекции, читанные на курсах секретарей уездных комитетов РКП(б) зимой 1923-1924 гг. / М.Покровский* – Москва: Красная новь, 1924. – 223 с.
11. Троцкий Л.Д. *Сталинская школа фальсификаций. Поправки и дополнения к литературе эгигонов.* – Репринтное воспроизведение книги, опубликованной в Берлине в 1932 г. издательством «Гранит» / Л.Д.Троцкий. – Москва: Наука, 1990. – 336 с.
12. Троцкий Л.Д. *К истории русской революции / Л.Д.Троцкий.* – Москва: Политиздат, 1990. – 448 с.
13. Покровский И.А. *Перуново заклятье / И.А.Покровский // Из глубины: сборник статей о русской революции.* – Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С.221-234.
14. Аскольдов С.А. *Религиозный смысл русской революции / С.А.Аскольдов // Из глубины: сборник статей о русской революции.* – Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С.20-54.
15. Ленін В.І. *Доповідь про землю 26 жовтня (8 листопада) / В.І.Ленін // Ленін В.І. Повне зібрання творів / Ін-т іст. партії ЦК КП України – Філіал Ін-ту м.-л. при ЦК КППС.* – Київ: Вид-во політ. літ. України, 1973. – Т.35. – С.21-25.
16. Яковлев Я.А. *Крестьянская война 1917 года / Я.А.Яковлев // Аграрная революция [Сб. науч. тр.]. В 4 т. – Т.2: Крестьянское движение в 1917 году.* – Москва: Издательство Коммунистической академии, 1928. – С.83-92.

References

1. Danilov V.P. *Peasant revolution in Russia, 1902-1922.* Retrieved from <http://ladim.org/st007.php>
2. Danilov V.P. *Fate of agriculture in Russia.* Retrieved from <http://ladim.org/st006.php>
3. Danilov V.P. *Origins and beginning of village tragedy.* Retrieved from <http://ladim.org/st008.php>
4. Kondrashin V.V. (2008). "Peasant Revolution in Russia. 1902-1922": a scientific project and a scientific concept. *Ukrayins'kyi selyanyn (Ukrainian peasant)*, 11, 70-74 (in Russ.)
5. Vakhitov R.R. *Unknown October revolution. The peasant war of the early twentieth century and its significance for the victory of the Bolsheviks.* Retrieved from nevmenandr.net/vaxitov/unknownnoctrev.php
6. Abrazimova O.M., Kornovenko S.V. (2017). *Social and political activism of USSR villagers during the years of Nep.* Cherkasy: Printed at Bohdan Khmelnytskyi CNU (in Ukr.)
7. Lenin V.I. (1971). *From the outside of creation* T.16. *Kyiv: Publishing House of Political Literature in Ukraine* (in Ukr.)
8. Stalin I. (1952). *Questions of Leninism.* Leningrad: State Publishing House of Political Literature (in Russ.)
9. Tugan-Baranovskiy M. (without date) *Towards a better future.* Saint-Petersburg: Energy (in Russ.)
10. Pokrovskiy M. (1924). *Essays of the Russian revolutionary movement of the XIX - XX centuries.* Moscow: Red Nova (in Russ.)
11. Trotskiy, L.D. (1990). *Stalin School of Falsification.* Moscow: Science (in Russ.)
12. Trotskiy, L.D. (1990). *On the history of the Russian revolution.* Moscow: Publishing house of political literature (in Russ.)
13. Pokrovskiy I.A. (1990). *The Perunovo spell. From depth: a collection of articles on the Russian revolution.* Moscow: Moscow University Publishing House (in Russ.)
14. Askoldov S.A. (1990). *The religious meaning of the Russian revolution. From depth: a collection of articles on the Russian revolution.* Moscow: Publishing house of Moscow University (in Russ.)

15. Lenin V.I. (1973). *A complete collection of works*. T.35. Kyiv: Publishing House of Political Literature in Ukraine (in Ukr.)

16. Yakovlev Ya.A. (1928). *The Peasants' War of 1917. The agrarian revolution*. In 4 vol. T.2. Moscow: Publishing house of the Communist Academy (in Russ.)

I. Fareniy

PEASANT REVOLUTION AS A CONCEPT OF AGRARIAN-CAPITALIST TRANSFORMATIONS AND LENIN'S "POLITICAL-TECHNOLOGICAL SECRET"

In recent decades there has been a process of rethinking the revolutionary events of the early twentieth century. Among the new approaches to the scientific vision of this period is the concept of the peasant revolution of V.P. Danilov.

In this connection, there is the question of the position of the Bolshevik leader V.I.Ulyanov (Lenin) regarding the phenomenon of the peasant revolution, which, apparently, was crucial for the formation of the attitude towards him of the party and the government headed by him.

The purpose of the article is to show the views of Ulyanov-Lenin on the ability of the peasantry to an independent revolutionary struggle and the influence of the peasant revolution on the political practice of the Bolshevik leader's activities.

V.I. Lenin viewed the peasant revolution as an independent social phenomenon and the kind of bourgeois revolution. According to his views, the peasant revolution opens the way for a farmer type of agrarian capitalism.

Lenin made conclusions about the existence of such a

revolution as a result of the political behavior of the peasantry during the period of the first Russian revolution of 1905-1907. As a result of the political inability of the bourgeoisie, a revolution in Russia can take place only as a peasant revolution. The peasantry, together with the industrial workers, are the driving forces of bourgeois-democratic transformations, and not the bourgeoisie.

Peasant revolution is interpreted by Lenin as an independent phenomenon, which has its own formed goals and objectives. The coming to power of Lenin and the Bolshevik Party in October 1917 provided for the satisfaction of the requirements of the peasant bourgeois revolution for the approval of the Soviet regime. At the same time, the declaration by the Bolshevik authorities to the peasants of the landed land was only a legalization of the peasant revolution results.

The article broadens the scientific understanding of the revolutionary process of the early twentieth century and the origins and contents of the concept of the peasant revolution and the source of the victory in 1917 by the Bolshevik Party.

The peasant revolution in the views of Ulyanov-Lenin is a path of accelerated capitalist transformation of the agrarian economy, as well as a gigantic resource of revolutionary transformations and a real socio-political phenomenon. This revolution is the basis of the technology of overthrowing the autocracy and the power of the landlords and the great industrial bourgeoisie, the coming to power of the party headed by Lenin. The consideration of the Bolshevik leader of the fact of the peasant revolution and the use of its resource led to the victory of the Soviet regime in October 1917.

Key words: *peasantry, peasant revolution, agricultural revolution, V.P.Danilov, V.I.Ulyanov-Lenin.*

